

1.2017

Sveriges teckenspråkstolkars förenings medlemstidning

TOLKTRYCKET

Från tolk
till polis

s.23

**Milstolpe för Sveriges
teckenspråkstolkar**

s.3 och s.5

STTF har hållit årsmöte och konferenshelg i Malmö

Tolktryckets redaktion har utökats med två nya medarbetare

Roller Derby som friskvård

I DETTA NUMMER

Norge: Det råder stort missnöje på Norges största arbetsgivare för döva s.14

Tolktrycket: Johanna Alesmark och Marie Edholm är nytillskott i redaktionen s.18

StreetLeverage: Varför tar vi oss rätten att kritisera varandra som kollegor? s.20-21

Friskvård: Louise Schylander tränar Roller Derby s.22

Årsmöteshelgen 10-12 februari s.5-7

Södra vs norra Sverige

Jenni Worrjö har jobbat i både söder och norr s.8

Folkbildning eller förvillande?

Ivar Wästhed tar en titt på fakta och alternativa fakta s.11

Det tredje språket

Frida Hassel Borowski presenterar sin C-uppsats s.12

TOLKTRYCKET

Sveriges teckenspråkstolkars medlemstidning

Mejl: tolktrycket@sttf.org

Ansvarig utgivare: Märta Bergström

Layout: Stefan Coster

Medverkande detta nummer: Juli af Klintberg, Stefan Coster, Malin Olofsson, Alva Rosengren-Blom, Gunvor Svensson, Emil Ekberg, Leonie Ericson, Jenny Worrjö, Ivar Wästhed, Sandra Précenth, Frida Hassel Borowski, Helen Grenbäck, Maria Thorell, Silja Lamhauge, Kicki Agnemyr, Elin Holm, Johanna Alesmark, Marie Edholm, Kate Block och Louise Schylander.

Trycks hos: Myrans tryckeri

Nummer 96 sedan start

Redaktion:

Brita Wideberg
Ivar Wästhed
Johanna Alesmark
Marie Edholm
Louise Schylander
Alva Rosengren-Blom
Stefan Coster

Annonsera i tolktrycket

1/1-sida 3.750 kr
2/3-sida 2.800 kr
1/2-sida 2.350 kr
1/3-sida 1.700 kr
1/4-sida 1400 kr
1/8-sida 950 kr

Vid köp av halvsidesannons (eller större) i tidningen ingår en veckas annonsering på sttf.org och en puff i STTF:s flöde på facebook.

STTF:s styrelse:

Märta Bergström, ordförande
Stefan Coster, vice ordförande
Angelica Grann, sekreterare
Lina Lomberg, kassör
Åsa Byléhn, medlemsansvarig
Juli af Klintberg, projektsamordnare
Mina Lilja Zwedberg, kommunikator

[stftfolk](#)

[stftfolk](#)

Sveriges teckenspråkstolkars förening (STTF)

Bli medlem på sttf.org

Aktiva 350 kr
Stödande 200 kr
Organisation 600 kr
Endast prenumeration 600 kr
Extra nummer (för pren.) 350 kr

Foto framsidan: Stefan Coster

Jag har just varit på STTF:s årsmöte, där jag valdes in i styrelsen. Naturligtvis är det extra roligt när någon person blir vald för första gången som representant, som Obama som var den första svarta. Först senare började man se hans kompetens som tyngdpunkt och hans person, inte hudfärgen. Likadant säger jag, att det är extra roligt att jag är den första som döv tolk, som blir invald i STTF:s styrelse och även här ligger tyngdpunkten på min kompetens och min person. Under helgen har jag mött positiva och skeptiska tolkar, till döva teckenspråkstolkare. Det finns de som känner att döva teckenspråkstolkare kommer att ta deras jobb, att döva teckenspråkstolkare inte kan tolka simultant utan bara konsekutivt. Sedan finns det de som ser detta som ett kompetensförhöjande samarbete som kan resultera till förbättrade lösningar på olika kommunikationssituationer.

Jag kan lätt säga att döva teckenspråkstolkare inte kommer att ta hörande teckenspråkstolkars jobb, av den enkla anledningen: Vi kommer aldrig att höra. Jag lovar. Vi behöver er, som ni behöver oss. Döva teckenspråkstolkare kan tolka simultant, utan tvekan. Givetvis finns det olika situationer där yttrandets hastighet styr tolkningen och det gäller för alla, inga undantag. Alla tolkar, döva som hörande, har olika kompetens. I "Att översätta är nödvändigt" säger författaren Stålhammar (2015: 21) att tolkens kompetens kan vara livsavgörande. I "Från ett språk till annat" av Språkrådet, där Norström et al. (2013:251) berättar om tolkars roll och yrkesetik, nämner man att man på några sekunder måste lyssna, ta emot och förmedla budskap, hitta rätt fackterm och välja rätt ord till rätt person. Hur en tonåring, treåring, akademiker eller lantbrukare uttrycker sig på sitt modersmål och vad som blir omtolkat på motsvarande sätt. Mötets ämne, fackspråk, regler och förordningar måste tolken ha kunskap om, men också om sociala och kulturella koder. I "Tolkkunskap" av Tolks- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet (2013:67), står det att ju mer personliga livserfarenheter tolken har, desto bättre blir förutsättningen att förstå olika situationer och därmed ökad möjlighet att uttrycka alla nyanser i tolkningen.

Den gemensamma nämnaren utifrån dessa artiklar är att alla tolkar har olika kompetens, kulturkompetens och bikulturell kompetens. Jag skulle gärna vilja suddas bort vi och dem, det finns gott om det ute i samhället, så om vi gör det inom vår gemensamma yrkeskategori och istället ser varandras kompetens kan vi bli stärkta tillsammans. Vi jobbar för samma sak: Att möjliggöra kommunikationen åt båda hållen.

Juli af Klintberg
Projektsamordnare

*Ju mer personliga
livserfarenheter tolken har,
desto bättre blir
förutsättningen att förstå
olika situationer och
därmed ökad möjlighet att
uttrycka alla nyanser i
tolkningen*

*Jag skulle gärna vilja
sudda bort vi och dem, det
finns gott om det ute i
samhället*

I år arrangeras Nordic Seminar av våra norska kollegor i tolkeförbundet. Staden är Trondeheim och datumet är 19-21 maj. Nordic Seminar arrangeras vartannat år och värdskapet roterar mellan länderna. Temat för året är "Whats my space" och huvudtalare är Robert G. Lee från University of Central Lancashire i Storbritannien. Bland övriga föreläsare finner vi Jessica P. B. Hansen, Bibbi Hagerupsen, Hilde Haualand, Torill Ringsø och Anna-Lena Nilsson. Läs mer på tolkeforbundet.no/Nordic

Om du mot förmodan missat det så är detta nummer av Tolkskrivet, nummer 96 i ordningen, det första numret som trycks helt i färg. Vi skickar ett tack till Myrans tryckeri i Varberg som hjälper oss med allt från frågor om hur man gör en tidning till kloka tips och råd om hur man får till svartvita bilder på ett snyggt sätt.

Vi skickar också ett riktigt stort tack till Jenny Berquist som under flera år hjälpt oss med medlemsregister, mejlutskick och adresser till Tolkskrivets mottagare.

I detta nummer av Tolkskrivet kan ni läsa om årsmötes- och konferenshelgen som hölls i Malmö den 10-12 februari. Förutom föreläsningar och workshops höll vi också föreningens årsmöte. För er fåtal som mot förmodan inte lusläst föreningens verksamhetsplan så kan jag lyfta upp några särskilda punkter som kan vara bra att känna till.

Årets fokusområden handlar om frilansande/arvoderade/egenföretagande tolkar. Idag blir allt fler tolkar verksamma som tolkar utan att ha en fast anställning. Alternativen till fast anställning är många, men gemensamt är att man som frilansande (det får bli sammanfattning för allt annat än anställd) befinner sig i en osäker situation. Vi ser att fler och fler tolkar idag arbetar utan skriftliga avtal och utan att helt veta vad som gäller när det kommer till arbetsvillkor. Exakt hur många kollegor vi pratar om vet vi inte, liksom vi inte vet tillräckligt om vilka problem dessa tolkar upplever i sin vardag. För att kunna arbeta med detta område behöver vi din hjälp. Har du någon konkret idé om vad vi som förening bör göra för frilanstolkare eller om du har information som kan vara nyttig för oss vill vi gärna att du hör av dig.

Om två år kommer STTF fira 50 år. Inför detta jubileum behöver vi såväl idéer som personer för att genomföra dessa idéer. Vill du hjälpa till eller har någon idé om vad vi bör göra under vårt jubileumsår får du jättegärna hjälpa till.

Samma år som vårt jubileum, 2019, kommer vi även arrangera Efslis årsmöte och konferens. Detta är ett stort arbete som föreningen kommer genomföra i samarbete med Efslis personal. Vår del av förberedelserna kommer kräva många personer och många olika kompetenser. Är du duktig på organisering, design, fotografering, hemsidor eller har du bara lust att rent allmänt hjälpa till att arrangera en stor konferens tar vi tacksamt emot all hjälp.

Och, som tidigare år, vill jag passa på att slå ett slag för lokal fortbildning. Har du och dina kollegor en idé om något ni skulle vilja lära er mer om? Vill ni starta en studiecirkel eller arrangera en föreläsning? Det finns pengar till allt detta. Hör av er till oss i styrelsen eller gå in på hemsidan och ladda ner blanketten för lokal fortbildning, där finns lite tips om vad man kan tänka på när man arrangerar fortbildning.

På årsmötet i Malmö utökade vi styrelsen. Vi kommer under 2017 vara sju ledamöter. Men detta innebär inte att vi kommer kunna göra allt, eller ens merparten av, STTF:s arbete. Vi behöver fler medlemmar som hjälper till med det de är duktiga på och brinner för. Och det behöver verkligen inte vara något stort eller omfattande, vill du som läser detta göra något för STTF så är alla bidrag välkomna.

Stefan Coster
Vice ordförande

KONTAKT@STTF.ORG

Årsmöte i Malmö

Den 10–12 februari höll STTF årsmöte och konferens på hotell S:t Jörgen i Malmö. Temat för årets konferens var "Språken som verktyg i yrket" och fokus på en ny målgrupp inom yrket: döva teckenspråks- och dövblindtolkar.

Konferencierer var Lars-Gunnar Möllefors och Åsa Gustavsson. De inledde med en sketch där Lars-Gunnar febrilt försökte laga en vattenkran, men lyckades inte förrän Åsa kom och hjälpte till. De konstaterade att det alltid blir bäst om man är två som samarbetar! T.ex. när en hörande tolk och en döv tolk arbetar tillsammans, vilket de visade genom ett litet rollspel. Åsa spelade den hörande tolken och använde typiskt svenska uttryck som "ha kött på benen", medan Lars-Gunnar tolkade det till ett mer bildligt ("teckenspråkigt") teckenspråk.

Maya Rohdell föreläste om att "Språk är makt" och att vi som tolkar måste vara medvetna om att vi har den makten. Också att döva och hörande har olika "glasögon" och uppfattar saker på olika sätt, döva måste söka information medan hörande får den mesta information "gratis". Vi måste vara medvetna om att hörande är i majoritet, med allt vad detta innebär, medan döva tillhör en minoritet. Döva och hörande tolkar har samma mål, men tar sig dit på olika sätt!

Lars-Gunnar höll ett föredrag om sin språkliga tolkprocess, och hur han som döv tolk jobbar. Han beskrev samarbetet mellan hörande tolk och döv tolk samt hur viktigt det är att

hålla ögonkontakt med varandra liksom med tolkanvändaren. Lars-Gunnar betonade att döva tolkar inte tar hörande tolkars jobb utan att de arbetar tillsammans. Vi fick även göra några övningar där vi hörande fick agera döva tolkar för att prova på att hur det är att jobba på det viset.

Det finns en viss skepticism gentemot döva tolkar, t.ex. att det lätt skulle uppstå jävsituationer då döv världen är så liten. Men Maya Rohdell menade att det blir precis samma sak som för coda-tolkar, som t.ex. tolkar till döva personer som känner tolkens föräldrar.

Tolkanvändarna kanske tycker det känns märkligt i början, men lär sig snabbt att skilja på "tolken" och "privatpersonen". Om vi hörande tolkar arbetar mer ihop med döva tolkar ger de oss en chans att lära oss mer och kan fungera lite som ett "lexikon".

Den döva tolken skulle i olika situationer kunna vara både kollega eller brukare/tolkanvändare, men samma sak där: man måste bara kunna separera de olika rollerna.

Många av oss tolkar passade på att klä oss i mönstrade kläder då vi var lediga, men då teckenspråket var huvudspråket under denna helg, fick de mönstrade tolkarna svepa in sig i en svart sjal om de ville gå fram och säga något.

Vi hade även gruppdiskussioner där vi diskuterade följande frågor:

* När skulle du i din tolkvardag behöva en döv tolk?

* När väljer du en formell svenska när du taltolkar? Vad påverkar ditt val?

* Ska man använda JAG-form i ALLA situationer?

* Hur kan en hörande dövblindtolk och en döv dövblind tolk arbeta tillsammans i ett sammanhang där det

Gunvor Svensson och Maya Rohdell
FOTO: Malin Olofsson

inte finns centraltolk? T.ex. medlemsmöte.

Petra Eklund, som till vardags jobbar som kommunikatör på SPSM Södra regionen, var mötesordförande under själva årsmötet.

STTF:s styrelse har under 2016 gjort massor med olika aktiviteter och representationer! Detta trots att styrelsen bara bestått av fem personer. Vid årsmötet beslutades att styrelsen skulle utökas från fem till sju personer. Fyra nya ledamöter valdes in, Lina Lomberg (omval), Mina Lilja Zwedberg, Angelica Grann och Juli af Klintberg. Juli valdes som första döv person någonsin in i STTF:s styrelse. Mycket roligt!

Vi träffade även massa trevliga tolkar och tolkelever som vi umgicks med under fikapauser och måltider. På lördagskvällen hade vi en frågesport under middagen och det uppstod stor rivalitet och fuskanklagelser mellan lagen...

Vi var båda väldigt nöjda (och trötta) efter en givande helg!

Text: Malin Olofsson
och Alva Rosengren-Blom

FOTO: Stefan Coster

Lars-Gunnar Möllefors

Lars-Gunnar började med att berätta lite historia, visade gamla svartvita bilder och sa att döva teckenspråkstolkare har alltid funnits. Döva som på olika sätt förklarar/förtydligat det som inte blivit fullt förståeligt för alla döva. Då var det såklart oavlönat och är fortfarande mer eller mindre obetalt. Lars-Gunnar berättade lite om den massiva flyktingström som kom där han försökte ställa upp frivilligt att ta emot döva. I början beställde han själv tolk för att kunna utföra sitt frivilligarbete men det drogs in allteftersom.

Lars-Gunnar betonade att kommunikation är mer än bara lexikaler. I vissa situationer behövs därför en döv och hörande teckenspråkstolk i samarbete. Det är viktigt att vi pratar om det och är öppna i det samarbetet, turtagning när det blir ett led till, att inte

*kommunikation är
mer än bara
lexikaler*

de hörande stör med visuella saker mitt i pågående tolkning, hur placeringen blir bäst osv.

Det blev en interaktiv och härlig föreläsning med många reflektioner och där Lars-Gunnars erfarenhet hade svar på det mesta.

Kommunikation är syftet med vårt yrke, personligen tror jag vi behöver komplettera varandra och vi kommer att få mycket nytta och glädje av varandra i yrkesgruppen oavsett hörselstatus.

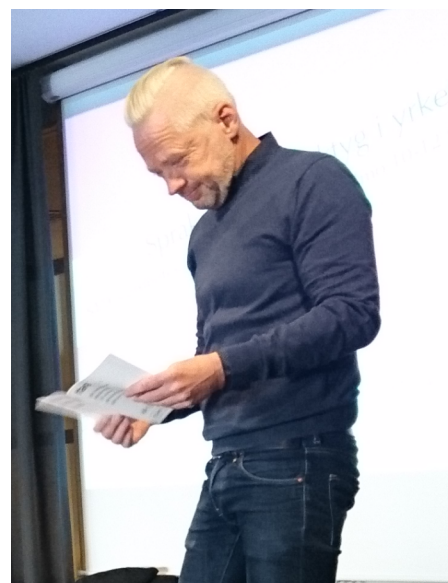

FOTO: Stefan Coster

Text: Gunvor Svensson

FOTO: Leonie Ericson

FOTO: Stefan Coster

Maya Rohdell

Språk är makt

Jag tyckte att det var en bra föreläsning av Maya. Samtidigt så var det en viktig påminnelse, för mig iallafall, att vi har en större påverkan än vad vi själva tror när det kommer till teckenspråk och döva.

Hon tog upp det viktiga perspektivet majoritet och minoritet vilket låter starkt men som hon förklarar påverkat henne själv väldigt mycket att förstå att man faktiskt hör till majoriteten men man säger att man hör till minoriteten. Hon använde exempel som de etiska riktlinjerna: Vem är det som har skapat dessa? Vem är de till för? Vilka är det som blir påverkade av dem?

Jag tyckte hennes föreläsning var en bra påminnelse om hur vi tolkar lätt kan glömma bort hur mycket döva måste få jobba för att hänga med i alla situationer. En bra jämförelse hon tog upp var att hörande får kunskap, oftast omedvetet, medan döva aktivt måste söka information. Ett exempel hon använde var att hörande har möjligheten att ta en bit information som kommer i förbifarten och sedan plocka upp den kanske 2 år senare, medan samma information bara försvinner i allt annat för den döva personen.

Sammanfattningsvis så var det en bra och lärorik föreläsning.

Text: Emil Ekberg

FOTO: Leonie Ericson

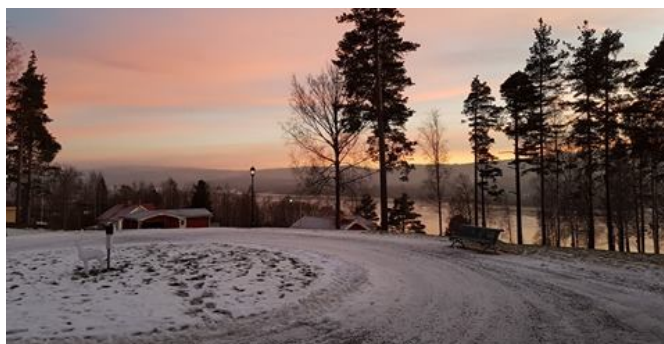
Att jobba som teckenspråkstolk i södra vs norra Sverige

På väg till Härnösand

Jag har arbetat som tolk i snart sex år. Jag har haft privilegiet att både varit anställd för privata bolag, landsting och frilansat. Privilegium kanske är fel sätt att uttrycka sig på, kan man eventuellt tycka. Detta då det visar att vår arbetsmarknad inte är den mest solida, när man på så kort tid hinner jobba på så många olika arbetsplatser. I mitt fall är det dock ett privilegium, för det mesta är självförvällat!

Jag är en pitebo som direkt efter gymnasiet flyttade till Umeå. Strömbäck's Folkhögskola närmare bestämt. Under den tiden hade jag Prova-på och Slutpraktik i Kristianstad och Vänersborg. Jag hade väl aldrig då tänkt att jag skulle flytta långt söderut, men då min pojkvän (nuvarande sambo) började läsa på universitetet i Odense, Danmark, så chansade jag vilt. Flyttlasset gick till en barndomskompis i Malmö ganska direkt efter tolkexamen år 2011, för att inte ha allt för långt till Danmark. Jag hade turen att få börja tolka utbildningar via arbetsförmedlingen, som senare ledde mig till en anställning på ett privat bolag i Malmö som egentligen inte sysslade med tolkning. Där tolkade jag också utbildningar och senare vann de en upphandling med Tolkcentralen Region Skåne vilket innebar att det blev fler och fler vardagsuppdrag också.

Från hemmet i Örnsköldsvik

Min bild av Skåne är att det finns ett väldigt stort utbud av jobbomöjligheter där. Det finns många privata företag som kan öppna en väg för nyutbildade, där man får chans testa sina vingar, på gott och ont. Det finns även möjlighet att tolka utbildningar av olika karaktär. Utbudet av variation i vardagsuppdragen är också väldigt brett. En stor fördel i Skåne är att avstånden är så korta! Tågen går titt som tätt och under en dag hade jag ibland varit över hela Skåne och jobbat. Det är som natt och dag jämfört med Örnsköldsvik där jag bor nu.

År 2014 flyttade jag upp till Örnsköldsvik. Sedan dess har jag varit anställd på 60 % i Skellefteå, men blev sedan förflyttad till Umeå på heltid. Jag har även jobbat en del i Boden och nu den sista tiden har jag tolkat mest längst Höga kusten, som frilans. Vi har en dotter nu på 1,5 år och bygger hus i Örnsköldsvik, så det är här jag kommer bo nu, förmodligen för alltid. Hur går då detta ihop, eftersom de närmaste tolkcentralerna ligger ca tio mil bort? Ja det går alldeles utmärkt! Om man är beredd att köra mycket bil det vill säga. Jag har fastnat för ljudböcker. Just nu lyssnar jag på Sagan om Isfolket. Ett perfekt tidsfördriv vid långkörningar. Sedan är ju inte utsikten fy skam den heller! För övrigt så tycker jag att utbudet av tolkuppdragen är ganska likt Skånes, bortsett från kvantiteten såklart.

Sedan vill jag bara avsluta med att säga att jobba som frilanstolk är som ett smörgåsbord! Jag kan jobba för både för Västerbotten och Västernorrlands tolkcentraler och olika privata företag som sysslar både med det ena och det andra.

Hoppas att vi ses på fältet!

Text och bild: Jenni Worrtsjö, Örnsköldsvik

Måndag och tisdag den 30-31/1 möttes återigen Nätverket för teckenspråks-, dövblind-, skriv- och TSS-tolkar i Visions lokaler i Stockholm.

Efter att avhandlat diverse aktuella frågor inom tolkvärlden (Per Ragnar i Högalidskyrkan anyone?) lades känslorna åt sidan och nu skulle här jobbas!

Inplanerat var ett besök av Socialdepartementets Anna Gralberg för att få en uppdatering över läget kring den eviga frågan tolktjänstutredningen. Till vår besvikelse dök hon inte upp och frågorna kvarstår, lika många som de var innan. Däremot skapades, genom hennes uteblivelse, ett utrymme till att diskutera och revidera nätverkets riktlinjer. Dessa klubbas förhoppningsvis igenom under Landstingsordförandenas nätverksmöte och kommer sedan att finnas på nätverkets webbsida för läsning.

Ett nyttigt besök av Visions socialpolitiska strateg Kristina Folkesson gav till hand en mängd verktyg att använda i det

fortsatta arbetet i nätverket kommande år och kommande träffar. Evigt tips var att använda sig av SWOT-analys för ett enkelt sätt att komma vidare med idéer.

Kvällen avslutades, enligt gammal hävd, på restaurang där ingen kunde följa instruktionerna om att inte prata arbetsvillkor och fackfrågor...

Tisdagen fylldes av fler besök och mer diskussioner. Ulrika Ganli, Myndigheten för delaktighet, tog emot åsikter kring den nyligen lanserade digitala plattformen och Simon Ljungberg, som representerade utredningen "En ingång", berättade om arbetet fram till nu och hur tankarna går efter avslutad rapport. Nätverkets tidigare remissyttrande verkar ha fallit bort och därför togs tillfället i akt, både med att informera Simon om yttrandet samt skicka ännu ett yttrande med nya tillägg.

Text: Nätverket för teckenspråks-, dövblind-, skriv- och TSS-tolkar

JAG ÄR INGEN MASKIN

**JAG SER EN
ANNAN DAG**

**JAG ÄR INGEN
MASKIN**

**JAG HAR EN
ELD I MIG**

Leif Sjöberg -en tolkveteran i Bildtelefoni

FOTO: Alva Rosengren-Blom

Leif, du borde vara en av de tolkar i tolksverige som har flest år i yrket. Hur många år har det blivit?

Jag startade min tolkkarriär i januari 1981, så det blir 36 år. Tiden går!

Hur gammal är du?

Jag är född 1954-11-15, så ta fram kulramen och räkna till 62 år nu är jag på väg mot 63.

Vad är den största skillnaden idag att vara teckenspråkstolk jämfört med när du började?

Vid uppdrag där man jobbade parvis läste den tolk som inte var aktiv "Runners world" (löpartidning som funnits sedan december -82. Reds.anm.) i 15 minuter medans kollegan var aktiv, dvs man var inte mycket till stödtolk. Det var tider, allt var inte alltid bättre förr.

Jag vet att ett av dina stora intressen har varit fysisk träning i olika former. Tränar du fortfarande?

Japp. Varför gå när man kan springa eller cykla?

Har du börjat märka av några ålderskrämpor?

Börjar få problem med mina baklängesvolter på morgonen. Nää.. allvar nu, hörseln är det som ställer till det mest. Problemet är att rikttningsbestämning ljud och det förstår vem som

helst att det blir ett problem i detta jobb. Det är en av anledningarna att jag styr över till videotelefoni på heltid, då funkar det kanske några år till.

Det har varit otroligt många turer kring bildtelefoni-tjänsten. Regionen Örebro Län tvingades att avsluta sitt uppdrag den 31 juni 2016. From 1 juli 2016 utförs tjänsten av Neriketolkarna som vann den senaste upphandlingen. Du valde att fortsätta att tolka i bildtelefoni för en ny arbetsgivare. Hur har det gått? Vad har hänt under det gångna året?

Övergången gick fantastiskt smidigt, det tack vare ett väl inkört gäng tolkar/administratörer/tekniker som samtidigt gick över till NT halvårsskiftet 2016. Jag trivs otroligt bra med gruppen på NT. Jag är som alla förstår åldermannen på en arbetsplats med en låg snittålder, som jag i någon mån balanserar upp. Efter 42 år inom landstinget var det hög tid att prova något nytt.

Vad är den största skillnaden med att jobba för en privat arbetsgivare?

Det jag tidigt noterade var att beslutsprocessen i tid räknad blev betydligt kortare. Snabbare beslutsgång, kanske lite smidigare.

Du har varit med allt sedan bildtelefoni startade som ett projekt 1995. Kan du beskriva lite hur tjänsten har utvecklats fram tills idag?

Den inleddes med en lång rad projekt. Allt var synnerligen primitivt. Utrustning, lokaler, öppettider. Vi var tillgängliga ngn timme per dag, vardagar, dagtid med en gradvis ökning över tid. Långt ifrån de möjligheter vi kan erbjuda idag, med dygnet runt öppet. "Även en tusenmilaresa börjar med ett

första steg".

Allt från ett till fem samtal per dag, till inget alls. Detta som motvikt till dagens volymer på 8-900 samtal per dygn, en ganska kraftfull utveckling eller hur. Skulle behöva flera A4 sidor för att beskriva utvecklingen genom åren till dagens fullblodstjänst.

När vi på tolkcentralen i Örebro hade bildtelefoniuppdraget hade vi mycket funderingar kring hur det skulle vara att ha nattarbete. Hur upplever du att jobba nätter, är det svårt att hålla sig vaken?

Som alla vet är vi olika rustade gällande svängningar i dygnsrytmen, för min del avstår jag gärna "flera nätter i rad-perioder", men kör gärna 1-2 nätter på rad, helst inte fler. Det funkar, man sitter eller halvligger i någon slags halvvala. Man kan kolla ikapp en serie man missat dagtid.

Hur upplever dina arbetskamrater nattarbete i bildtelefoni?

Att jobba natt är väldigt populärt. Flera i personalgruppen ställer villigt upp på byten. Tilldelas man en natt eller två är det inga problem att byta internt. Ett nattpass förvandlar du till dagtid i en svinblink, så den allmänna och generella inställningen till nattarbete är mycket positiv.

Vad är det bästa med att tolka i bildtelefoni?

Att dagligen träffa döva från hela Sverige. Videotelefoni är den ultimata avläsningsstråningen det måste ju anses som något bra. Inte minst glädjen att ha glada, trevliga sociala processer med dina kollegor mellan samtalen.

2016 har varit ett nytt rekordår för bildtelefonitjänsten. Tror du att samtalstrafiken kommer att fortsätta att öka?

Tveklöst är det så, fler och fler upptäcker fördelen med bildtelefoni.

Avslutningsvis har du några tankar om framtiden för bildtelefonitjänsten?

Videotelefoni är framtiden.

Text: Ivar Wästhed

Vem ska jag tro på?

Ja vem ska jag tro på? sjöng artisten Tomas Di Leva 1987. Bara tre år senare introduceras world wide web och html-språket.

Allt började egentligen redan 1969 när internets föregångare föddes i form av ARPA (Address and Routing Parameter Area). Detta var ett projekt finansierat av det amerikanska försvarsdepartementet. Syftet var att stödja forskningsarbete och det första nätet kopplade samman universiteten i Stanford, Santa Barbara och Utah.

(Källa: www.fokus.se/2008/04/50-ar-med-internet/)

Nu har vi precis påbörjat år 2017 och snart 50 år efter ARPAs födelse har datorer och internet blivit närmast en självklarhet i det svenska folkhemmet. Våra tolkarbetsplatser är helt datoriserade och har bl.a. webbaserade bokningsprogram och egna Facebooksidor. Vi tolkar kan dygnet runt hålla koll på vilka uppdrag vi har inbokade och uppdatera oss på ändringar i våra arbetsscheman. Utvecklingen är på intet sätt unikt för vårt yrke utan en del i förändringen på svensk arbetsmarknad.

Internet skapar dessutom fantastiska möjligheter för oss medborgare att söka ny kunskap, att odla ett specialintresse i något nätforum eller varför inte bli en framgångsrik artist på Youtube?

Baksidan av it-revolutionen är att vi översköls av information och desinformation - vad är sant och vad är falskt? Hur många deltog på Donald Trumps presidentinstallation egentligen? Enligt hans egen stabs "alternativa fakta" så var det rekordmånga. Vi lever i en tid som blir alltmer känslöstyrad och faktaresistent. Vad är sant och falskt i tolksverige? Den nyligen bortgångne professorn i internationell hälsa, Hans Rosling, var en stark förespråkare för att beslut måste grundas på fakta, inte minst politiska beslut. Har du, kära läsare, orkat läsa hit så misströsta inte, det finns hopp där ute i cyberrymden! Jag vill passa på att slå ett slag för en för-

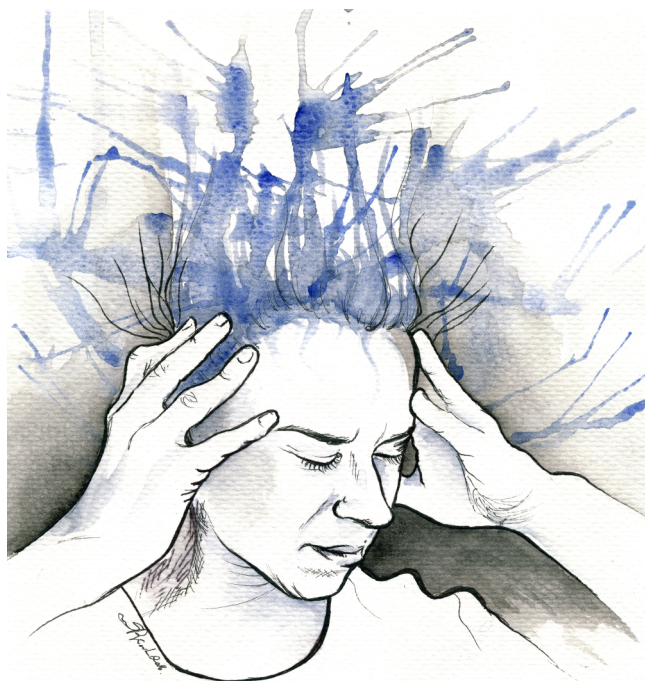

Illustration: Sandra Précenth

ening som heter Vetenskap och Folkbildning (VoF). Så här beskriver de själva sitt arbete:

”Vetenskap och Folkbildning (VoF) är en rikstäckande förening som vill främja folkbildning om vetenskapens metoder och resultat. Vi vill också bekämpa felaktiga och ogrundade påståenden i frågor som kan avgöras vetenskapligt. Föreningen har idag över 2700 medlemmar.”

VoF har instiftat något de kallar för årets folkbildare och årets förvillare. Här nedan kan du läsa om de personer som fick dessa utmärkelser år 2016:

”Föreningen Vetenskap och Folkbildning har för 30:e året i rad utsett Årets folkbildare och Årets förvillare.

Årets folkbildare 2016 är Dagens Nyheters vetenskapsredaktion. När andra nyhetsredaktioner skär ner på vetenskapsjournalistiken har DN i stället valt att utöka. Vetenskapsredaktör Maria Gunther och medicinreporter Amina Manzoor har under året tillgängliggjort medicin och annan vetenskap på ett lättbegripligt och insatt sätt för allmänheten. Utmärkelsen är förenad med en prissumma på 25 000 kronor.

Årets förvillare 2016 är Karolinska Institutets tidigare rektor professor Anders Hamsten och de övriga i KI:s ledning som medverkade till att tysta ned det forskningsfusk som begicks av kirurgen Paolo Macchiarini. Även personer i ledande ställning på Karolinska sjukhuset har agerat förvillande vid hanteringen av kritiken mot Macchiarinis operationer”

(Källa: www.vof.se/blogg/arets-folkbildare-arets-forvillare-2016/)

Text: Ivar Wästhed

Materialet i denna artikel är publicerat med tillstånd av föreningen Vetenskap och Folkbildning. Vill du veta mer om föreningen VoF så ta en titt på deras hemsida www.vof.se

Det tredje språket

Jag tror att de flesta av oss tecken-språkstolkar känner igen sig i tanken om att tolkat språk på ett eller annat sätt utmärker sig och skiljer sig från naturligt, spontant producerat språk. Det är något som jag reflekterat mycket över under min tolkutbildning, och jag tror att dessa idéer haft särskilt bra grogrund hos mig på grund av min bakgrund. Jag kom till utbildningen utan förkunskaper i teckenspråk, och har alltså lärt mig teckenspråk i vuxen ålder, och på väldigt kort tid. På grund av flera faktorer började jag att tolka med ett väldigt färskt och ofärdigt teckenspråk, vilket resulterade i vad jag kallar ett starkt tolkteckenspråk, och ett mindre starkt privat, spontant teckenspråk.

Men att tolkat språk skiljer sig från spontant språk behöver inte enbart bero på de omständigheter jag beskriver här ovan. Tolkat språk kommer oundvikligen att utmärka sig på grund av de begränsningar som råder i tolksituationen. Sådana begränsningar är till exempel tolkens minne, tolkens energi, tid, språkets kompatibilitet och deltagarnas inställning och uttrycks sätt. För att kunna utföra sin uppgift trots flera begränsningar, använder tolkar sig av olika tekniker och strategier. En strategi kan till exempel vara att använda så kallade automatiserade lösningar. Detta är "färdigpacketerade" lösningar som tolken tränat in, och som triggas när tolken hör ett visst källspråksuttryck eller en viss situation uppstår.

Men hur sätter vi ord på detta fenomen, och vad säger forskningen? I min C-uppsats valde jag att fördjupa mig i just detta, och med lite vägledning från fantastiska Jemina Napier hittade jag termen translationese (inom översättningsvetenskap), och motsvarande interpretese (inom tolkningsvetenskap). Termerna är uppbyggda på samma sätt som legalease – ett skämtsamt uttryck om krångligt rättsspråk. De har ursprungligen också en lite skämtsamt och styvmoderlig ton, men har senare kommit att användas som neutrala termer för att beskriva fenomenet. På svenska har jag valt att benämna det översättarspråk och tolkspråk.

I min studie har jag hämtat mycket inspiration just från översättningsvetenskapen, då forskningen kommit en bit längre där. I anknytning till översättarspråk, talas det en hel del om så kallade översättningsuniversalier - universella drag för översatt text. Med forskningen kring översättningsuniversalier strävar man efter att kartlägga universella, allmängiltiga mönster i översatt text. Man vill alltså identifiera vad som gör översättarspråk till ett sär eget och utmärkande språk. Dels talar man om källspråkspåverkan – ett begrepp som även vi teckenspråkstolkare är bekanta med. Det innebär att översättaren eller tolken påverkas av källtexten och väljer ett uttryck som ligger närmre källspråket än målspråket, och som kanske inte blir helt idiomatiskt på målspråket. Något som däremot var okänt för mig, och säkert för många andra, är universalier som utgår från målspråket, översättningsprodukten. I den här forskningen jämför man inte källtexter med måltexter, utan måltexter med spontana, icke-översatta texter på samma språk.

Några av de universalier som man funnit stöd för i forskningen är förenkling, explicitering, utjämning och normalisering. Förenkling innebär att översatta texter uttrycks på ett enklare sätt än original. Explicitering handlar om att översatta texter uttrycks mer explicit, mindre tvetydigt, än original. Normalisering, som är min studiers huvudsakliga fokus, handlar om att översättaren strävar efter att göra översättningen så normal och nära målspråket som möjligt, vilket kan resultera i en överanvändning av typiska målspråksdrag, och en underanvändning av typiska källspråksdrag, eller en rädsla för att spegla författarens kreativitet och lek med språket.

Ju mer jag läste om normalisering, desto mer blev jag varse att jag stött på fenomenet i min utbildning. På tolklektioner där döva teckenspråkslärare medverkat, har vi studenter ibland fått höra att vi överanvänder typiska teckenspråkiga drag. Vi alla känner väl till teckenspråkstolkars favoriter SYFTE, KOPPLA, BETYDA och ORSAK? Det kan finnas många skäl till att tecken som

Frida Hassel Borowski

dessa överanvänds, och en förklaring kan vara just normalisering – en strävan efter idiomacitet och målspråkskänsla. Samtidigt kanske vi skyggar undan för mer källspråksnära drag, så som talspråkliga ordspråk, eller typiskt talspråkliga ord och uttryck.

"Det är väl inget fel med det, det är snarare så man ska göra", tänker ni. Och ni har helt rätt. I forskningen om universalier och normalisering så framgår det att dessa begrepp inte kan ses som uteslutande negativa, eller faktorer av översättares och tolkars okunskap eller bristande erfarenhet. Tvärtom kan de vara nödvändiga, eller oundvikliga, som jag beskriver i artikeln andra stycke. Översättnings- och tolkningsprocessen kantas av begränsningar som vi inte kan övervinna hur skickliga översättare eller tolkar vi än är. Faktum är att vi producerar översättningar och tolkningar, som i sin natur bär influenser från källspråk och målspråk, från översättarens och tolkens egna val och preferenser, från strategier och tekniker.

Det här är ett fascinerande ämne, och jag hoppas att jag har satt ett frö av nyfikenhet, som kanske uppmanar till vidare läsning och reflektioner kring det egna tolkspråket. Uppsatsen i sin helhet finns att läsa i Digitala Vetenskapliga Arkivet (DiVA).

Fullständig titel: Det tredje språket – Tolkspråk och normalisering i teckenspråkstolkning.

Text: Frida Hassel Borowski

En skola med två språk

Sammanfattande förord till rapporten:

”Denna studie undersöker teckenspråkiga elevers upplevelse av tvåspråkig undervisning där det förekommer tolkning. Det är en kvalitativ studie där totalt 14 elever från två olika specialskolor har deltagit i semi-strukturerade gruppintervjuer. Resultaten visar att lärare, assistenter och elever tolkar i skolan. Utbildade tolkar används sällan i undervisningen. En annan sak som framkommer är att resultaten mellan skolorna skiljer sig åt; på den ena skolan är eleverna nöjda och anser att lärarna har god språkkompetens, på den andra är eleverna mindre nöjda och anser att lärarnas språkkompetens brister. Vidare anser eleverna att det är fördelaktigt då en lärare tolkar för att de känner läraren, men lyfter fram att det ofta blir informationsbortfall. Eleverna anser utbildade tolkar vara en kvalitetssäkring. Dessutom visar resultaten att majoriteten av eleverna är negativt inställda till tolkning i undervisningen och anser att det inte ska behövas då lärarna ska vara tillräckligt språkkompetenta. En slutsats dras om att det är direkt olämpligt att elever har tolkat sin egen undervisning och att det är något som inte borde förekomma, samt att det vore intressant med fler kompletterande studier inom området, exempelvis en komparativ analys av specialskolan och en annan tvåspråkig skola och studera om tolkning förekommer där.”

Det du precis läste var sammanfattningen i korta drag av min rapport ”En skola med två språk”. I studien lyfter jag ett barn- och ungdomsperspektiv inom forskningen om tvåspråkig undervisning i grundskolan. Som pedagog och med erfarenhet av att leda och bedriva barn- och ungdomsverksamheter har jag arbetat mycket med kvalitativt utvecklingsarbete genom barnens egna erfarenheter. Jag vet att det är ett lönsamt och viktigt arbetssätt och jag anser därmed att studien har en viktig utgångspunkt som kan förbättra undervisningen för våra barn. Det är eleverna själva som besitter erfarenheterna och därmed kompetensen hur det är att studera i en tvåspråkig skola och att använda tolk i den egna skolmiljön. Det är viktiga erfarenheter som vi i vårt yrke som tolkar kan ta del av och använda oss utav när vi kliver in i ett klassrum.

Jag har precis påbörjat en ny bana i livet och har nu arbetat som tolk i lite drygt tre månader. Mina erfarenheter är att vi vrider och vänder på myntet så mycket det går. Vi anpassar febrilt våra språk och tillgängligheten till information och kunskap som går genom oss och våra översättningar så mycket det bara går i varje situation. Ett sätt att lyckas med detta, att anpassa våra språk, översättningar och oss själva, är att ta in tolkanvändarnas önskemål om hur vi ska agera. Vi ska inte vända helt in och ut på oss själva – ibland kanske vi gör val som alla inte är nöjda med för att vi ser på situationen med andra ögon (läs kunskaper) än de inblandade. Då kan vi istället förklara våra val. Men

jag tror ändå att de flesta av oss har dialog med våra tolkanvändare eller försöker fånga upp vad de önskar få ut av mötet, om det är möjligt.

Denna studie ligger då till grund för tolkar som är verksamma inom utbildningsväsendet. Kanske kan den ersätta vissa samtal vi inte hinner ha. Ta gärna en stund och läs min rapport av min studie till förmån för att lyssna lite extra på vad våra barn och ungdomar som tolkanvändare i skolmiljö har för åsikter och erfarenheter. Bläddra gärna fram till resultatdelen om du bara är intresserad av att läsa en del.

Många elever är arga, för att de själva tvingas tolka och för att utbildade tolkar i form av personal tolkar i deras undervisning. Det kan vara bra att känna till. I studien framkommer att utbildade tolkar sällan används i elevernas utbildning i lika hög grad som tolkning utförd av personal på skolan. Resultaten visar även på att många elever, trots deras erfarenheter att det kan ske informationsbortfall när personal tolkar, ändå ibland föredrar att en lärare eller annan personal på skolan tolkar undervisningen.

Vi kan påbörja uppdraget med en förförståelse för detta, reflektera kring vad det kan bero på och tänka igenom våra val. Vi kliver in som en ny vuxen person i elevernas vardag, arbetsmiljö och en kanske till och med kan säga ”andra hem” om man tänker tillbaks på hur det själv var att gå i skolan. Hur vi förhåller oss till eleverna är av högsta vikt och jag hoppas att min studie kan bidra till att nya tolkar som jag själv kan få förberedande kunskaper för mitt uppdrag som gör att allt bara blir så bra som möjligt, och att ni som arbetat längre tar er tid och uppmärksammar erfarenheterna från denna tolkanvändargrupp och kanske i läsningsen ändå springer på något av intresse som kan bidra till att nästa onsdag blir lite enklare och härligare.

Text: Helen Grenbäck

Rapporten finns att läsa på Digitala Vetenskapliga Arkivet (www.diva-portal.org). Fullständig titel: En skola med två språk: Elevers upplevelse av tvåspråkig tolkad undervisning i specialskolan.

Vi anpassar febrilt våra språk och tillgängligheten till information och kunskap som går genom oss och våra översättningar så mycket det bara går i varje situation

Stormigt kring Signo Rycon AS

Signo är en stiftelse som ägs av norska kyrkan och är Norges största arbetsplats för döva. Signo har ca 1200 anställda, varav 20% är döva, dövblinda, eller hörselskadade. Nästan ingen av dessa 20% sitter i ledningen. Signo har ett råd och en styrelse där brukarorganisationerna finns representerade.

Diskriminering av döva och hörselskadade har länge funnits latent inom Signo, men ledningen har inte velat ta tag i detta, förrän Berge-Andreas Steinsvåg tillträdde posten som generalsekreterare i början av 2016, med ambition att lyfta fram och lösa problemet med audismen.

Men Steinsvåg tvingades avgå bara åtta månader efter att han tillträdde uppdraget.

Finn Arild Thordarson är döv och sitter i styrelsen för Signo, som representant för Norges Døveforbund, NDF. Thordarson skriver på sin Facebook-sida: "Alla representanter för dövas och dövblindas organisationer blev nedröstad av hörande som inte kan teckenspråk."

Enligt Thordarson använde styrelsens ordförande Jens Barland sin utslagsröst mot brukarorganisationerna och såg därmed till att Steinsvåg fick avgå. Brukarorganisationerna menar att Bar-

Berge-Andreas Steinsvåg FOTO: Norges Døveforbund

I förra numret av Tolktrycket berättade norska Hilde Jørgensen Ast-rup om sitt arbete på Signo Rycon AS. Därefter hörde Anna-Lena Nilsson av sig till redaktionen och upp-lyste oss om att det stormat rejält kring Signo den senaste tiden och

lands motiv var att försvaga deras inflytande inom Signo.

Bjørn A. Kristiansen, generalsekreterare NDF, skriver på förbundets hemsida att det är viktigt att de vinner den här kampen, för om de förlorar kommer det att få konsekvenser för döva och hörselskadade även utanför Signo.

”

Diskriminering av döva och hörselskadade har länge funnits latent inom Signo, men ledningen har inte velat ta tag i detta

Ken Davidsen är tillförordnad generalsekreterare och skriver på Signos hemsida att grundstenen hos Signo är likavärde. "Vi har inte tolerans för någon typ av diskriminering inom Signo. Vi har jobbat länge med denna fråga, men erkänner att vi har lång väg kvar. Denna typ av diskriminering kan dessvärre finnas hos oss, precis som i samhället i övrigt."

Hilde Haualand kommenterar Davidsens uttalande om att Signo bygger

att de anklagats för audism. Denna information var ny för oss i Sverige, varpå undertecknad tragglade sig igenom ett par norska artiklar för att bringa klarhet i vad som hänt i vårt grannland.

Jens Barland FOTO: Signo

på likavärde. "Detta stämmer bara delvis. Signo bygger på att samhället inte behandlar alla människor lika. Därför behöver vi Signo." (tidningen Vårt Land, 15 december 2016) Haualand skriver också att Signos styrka är dess kunskaper om teckenspråk och döva. För att kunna ta till vara och utveckla kunskaperna måste dessa också avspeglas på ledningsnivå.

Gunnar Dehli, som var generalsekreterare för Signo under 19 år, bekräftar i en debattartikel (Vårt Land, 15 december 2016) att audism finns inom Signo, men han tror inte att det är fråga om medveten diskriminering. Dehli menar att vi som inte fötts in i döv världen alltid kommer vara präglade av den hörande majoritetskulturen. Men vi kan lära oss att bli bättre!

Text: Alva Rosengren-Blom

Audism: diskriminering pga hörselstatus

Semmel-kladdkaka

Ingredienser:

150g smör
3st ägg
100g riven mandelmassa
2,5dl socker
2,5 dl vetemjöl
2 tsk kardemumma
1 tsk vaniljsocker
1 krm vaniljpulver
1 nypa salt

Ganering:

3dl vispgrädde
1dl rostade mandelspån

Gör:

Sätt ugnen på 175 grader
Tag en form som är 20 cm i diameter med löstagbar kant. Smöra den och lägg bakplåtspapper i botten. Smält smöret. Rör ned äggen

och mandelmassan samt de övriga torra ingredienserna. Häll smeten i formen och grädda mitt i ugnen i ca 25 min.

Låt kakan kallna helt innan den dekorerar med vispad grädde och mandelspån som rostats lätt i en varm och torr panna.

Ät och njut!

En går och en kommer...

Vi i redaktionen vill rikta ett varmt tack till Isabella Lindvall på Neriketolkarna som i flera nummer glatt oss och alla våra läsare med allehanda smaskiga recept. Samtidigt hälsar vi Maria Thorell välkommen till Tolcktrycket. Hon har framförallt bakning som sin passion och vi som har haft förmånen att prova hennes bakverk kan intyga att det stämmer. Maria arbetar till vardags på tolkcentralen i Örebro sedan 2006.

Silja Lamhaug

Acceptans som ledord

Du sitter där. Eller så står du någonstans. Tolkar på. Vet att du inte har någonting med innehållet att göra. Ja, mer än att du måste tolka det då. Men i övrigt har du ingenting med något att göra. Du finns där, som ett verktyg. Förmedlar mellan två språk och ofta också, mellan två världar.

Så kommer frustrationen. Frustrationen när parterna inte förstår varandra. Du vet att du har tolkat exakt vad som sagts, du har till och med gjort det tydligt och flera gånger. Ändå brister det någonstans. Ibland vet du var det brister, hos vilken part, ibland vet du inte. Du fortsätter att tolka, gör det ännu tydligare. Påminner dig själv om att du är tolk. Endast tolk, tänker du för dig själv, inget annat. Du har ingen rätt att lägga dig i, ingen rätt att göra det du faktiskt ibland känner att du vill. Säg ifrån! Säg, på skarpen dessutom, att nu får ni väl ändå ta och skärpa er! Det är inte rimligt, vill du säga med sträng röst och distinkta tecken, det är inte rimligt att du säger så här och det är inte rimligt att du svarar på detta sätt. Du vill låta dem veta, utan några som helst tvivel, att nu vill du inte vara med om detta längre, att nu får de fint klara sig själva, för vem orkar med det här?!? Nog för att det är ditt jobb och du får betalt, men ändå, det finns ju gränser! Du vill resa dig upp, ta av dig headsetet om det är bildtelefon du tolkar i, eller lämna rummet om det är live du tolkar. Kanske vill du lämna med en dräpande kommentar som får tyst på parterna, som får dem att inse det orimliga i deras beteenden. Sen vill du gå hem och tömma ur dig ilskan och frustrationen. Skrika ut hur dumt allting var och hur ingen människa i världen orkar med att tolka sådant trams. Och sen vill du glömma. Glömma bort och aldrig mer uppleva ett sådant uppdrag igen. För det tar för mycket av din energi och dessutom får du ont i axlar och nacke eftersom du spänner dig i ren frustration.

Nästa dag du går till jobbet är allt lugnt. Alla uppdrag flyter på och folk sköter sig så som DU anser är att sköta sig. Ingen mer frustration för din del. Aaaaahhhh...

Som om, liksom...

Såklart gör du inget av ovanstående. Jo, du kanske tolkar det där samtalet som är ganska påfrestande och jo, du kanske blir frustrerad och får ont. Men du gör ingenting åt det. Du hårbärerar, så som du lärde dig på tolkutbildningen att man skulle göra. Du sköter ditt jobb, det vill säga, du tolkar så som du ska, men du lägger dig inte i något annat. Du är neutral, som det så fint heter. På utsidan är du neutral. Men betoning på utsidan, då. På insidan däremot, whole other story.

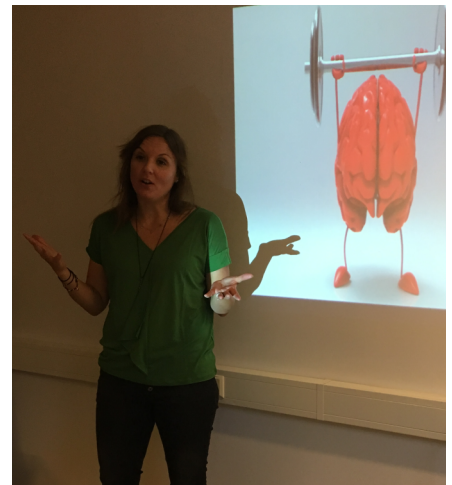
Jag har funderat mycket på det här. På det här med att hårbärera, det som vi tolkar gör dagligen och ofta. Jag har funderat på hur det har påverkat mig många gånger, hur det har fått mig spänd och irriterad. Hur sådant som hänt under uppdrag följt med mig efter jobbet och därmed också med i mitt privatliv. Hur jag så många gånger kommit hem och trott att jag släppt vad som hänt. Jag vet ju att jag inte har något med vad som hände mellan parterna i uppdragen att göra. Jag har andats några gånger och "släppt" det, för sen har jag hämtat barnen och sen är jag hemma och då ska jobbet inte vara med.

Men!

Jag inser nu, att jag inte alls släppt särskilt mycket under min tid som aktiv tolk. Min intention och min tro har varit att jag gjort det men i verkligheten – not so much.

Så började jag med något som förändrade allt. Något som inte bara förändrade mitt professionella liv utan också mitt privata. Jag började träna mentalt. Mental träning gav mig de verktyg jag behövde för att kunna hantera yttre händelser på så sätt att de inte påverkar mig lika negativt längre. Verktyg som hjälper mig att filtrera och inte låta yttre händelser styra mina tankar, mina känslor och därmed också riktningen i mitt liv.

Första steget har för mig varit att bli medveten om mina egna tankar om det jag gör och upplever. Medvetenheten om mina tankar har i sin tur fått mig att förstå mina känslor och därmed har jag också insett varför jag agerat som

Kicki Agnemyr

jag gjort och varför mitt liv ser ut som det gör.

Acceptans har varit och är fortfarande ännu ett ledord jag använder mig av. Att acceptera saker och ting som de är. Att acceptera andra människor som de är. Att inse, förstå och också känna att det som är nu är som det är och det är okej. Och sedan, utifrån den acceptansen fatta beslut om hur jag ska gå vidare på ett sätt som är bra för mig.

Det finns så mycket inom mental träning som hjälpt mig under de senaste åren i mitt arbete som både tolk och utvecklingsledare. Sådant som jag idag brinner för att dela med mig av till andra där ute på fältet. Nu finns jag inte längre kvar på Tolcentralen i Örebro, utan kör detta med mental träning i egen regi. Det är också något som denna träning gett mig – modet att våga säga upp mig från en fast och trygg anställning. Modet att hoppa. Att följa mitt hjärta. Att lita på mig själv. Att känna och veta att det jag vill, det kan jag. En fantastisk känsla! Sannerligen.

Tolkyrket måste vara ett av de mest givande och intressanta yrken man kan ha. Tänk allt vi tolkar får vara med om och uppleva! Ingen dag är den andra lik – signumet för detta yrke, typ – och varje dag utsätts vi för provningar som testar vår mentala styrka. Min fulla övertygelse är att mental träning är av yttersta vikt för vårt professionella välbefinnande. Det är jag själv ett levande bevis på!

Jag, som i Kicki Agnemyr

Vill du veta mer, titta in på min hemsida; mentalstyrketraining.nu

Tolkkvalitet i Sörmland

Tolkcentralen Sörmland har under tre år arbetat med projektet "Tolkkvalitet i Sörmland". Till årsskiftet var det färdigt och det firade vi genom att ha konferens och skratifest på Wårdshuset i Malmköping i dagarna två.

Vi gick då igenom resultatet av vår kvalitetsdefinition "7 rätt", kommunikationsplan samt våra administrativa rutiner. Dag två planerade vi ett Öppet Hus på tolkcentralen där vi kommer att presentera projektet för våra tolkanvändare.

På kvällen dag ett bjöd Sierskan Morgana in sina gäster på middag och seans, men ty hon blev förgiftad av någon i sällskapet! Konstapeln kom genast till brottsplatsen och gemensamt löste de mordet!

Text: Elin Holm

Öppna ventilationen!

”Vilka krav är rimliga att ställa på mig själv? Kunde jag ha gjort något annorlunda i den situationen? I så fall, vad?”

Som tolk möts vi av etiska dilemman i vår vardag, och när vi tagit oss förbi dem på ett eller annat sätt kan det vara skönt att ventilera med kollegor efteråt. Utöver samtal om tolkrollens komplexitet och etiska utmaningar är det av värde att belysa den egna upplevelsen av sig själv som tolk.

I numrets historiska tillbakablick befinner vi oss i Norrbottens län år 1994, där Luleå tolkcentral arrangerar ett årligt yrkesetiskt seminarium. Tankar, funderingar och frågor kring tolketik diskuteras och iscensätts. Ett fenomen som särskilt ringas in är tolkars dåliga samvete, en ond spiral av orimliga krav och mindervärdeskomplex. Inför en gedigen skara tolkar uppmanar gästföreläsaren Sven-Erik Malmström till handling: ”Ta av er prestationsoket!”.

Efter Tolktryckets kontakt med Luleå tolkcentral kan vi säga att forumet inte längre finns kvar i samma form, men etik betraktas fortfarande som en viktig diskussionspunkt och tas vid behov upp i slutet av tolkcentralens APT eller mellan kollegor.

Att reflektera över etik och prestation är lika aktuellt nu som då. Vid kaffedoftande sammankomster kring fikabordet eller i brådrasket efter uppdraget, med frenetiskt svepande vindrutetorkare i oktoberregnet, kan det finnas ett behov av att lätta på hjärtat. Samtal kring etik torde vara något som är en viktig del av vårt yrke. Eller vad säger ni? I vilken form tar ni upp etiska svårigheter ni stått inför? Diskutera!

Text: Johanna Alesmark och Marie Edholm

Snart är våren här och vi är två nytilskott i Tolktryckets redaktion som skulle vilja presentera oss lite närmare.

Johanna Alesmark

På Fellingsbro folkhögskola har jag frodats och slog ut som färdig tolk 2016.

Uppväxten i Örebro i närheten av Birgittaskolan, vars elever jag skymtade dagligen, väckte min nyfikenhet till teckenspråk. På gymnasiet valde jag språkinriktning, och en teckenspråkskurs ledde senare till tolkutbildningen, och där slog jag rot i fyra år.

Språk, böcker och ord har alltid både intresserat och

fascinerat mig. Så när jag blev tillfrågad om att förena mig med Tolktryckets inre krets var det svårt att tacka nej. Jag ser mycket fram emot att få ta del av tolksveriges alla hörn genom redaktionens arbete.

Som en kort personlig beskrivning kan jag säga att jag är en kattäggande hundmänniska som älskar att resa, åka skidor och läsa, och då gärna med en kopp te nära till hands.

Marie Edholm

Jag kommer ursprungligen från Sätilla ett par mil utanför Göteborg och flyttade till Närke för att utbilda mig till tolk.

Tillsammans med Johanna och övriga stjärnor i klassen vankades examen i fjol och snart har det gått ett helt år sedan dess! Livet som tolk är som strössel på glass och kolsyran i läsk, färgsprakande, kittlande och triggjar suget efter mer!

Jag har alltid varit intresserad av flera områden och aldrig riktigt förkovrat mig i något specifikt, en egenskap

som jag nu känner stor tacksamhet för. En stund på gymnasiet tänkte jag att allvetare på 118 118 var mitt kall, men ack en sådan besvikelse jag kände vid insikten av att de kanske inte var så kunniga av sig själva och att Google kunde ha ett finger med i spelet.

Glädje för mig är att få utlopp för min kreativitet genom att exempelvis skriva, vilket gör Tolktrycket till ett passande forum! Utöver det njuter jag av att filosofera och läsa!

Ta av er oket, tolkar!

Många tolkar känner av skador i rygg och axlar. Man upplever också ett krav att lyckas som tolk och känner skuld om man inte uppnår detta. För att belysa dessa viktiga frågor arrangerar Luleå Tolkcentral varje år ett Yrkesetiskt seminarium. Gästföreläsare var i år, liksom tidigare år, Sven-Erik Malmström.

Sven-Eriks uppmaning löd: -Ta av er prestationsoket!

Sven-Erik "Svenne" Malmström är en levnadsglad 42-årig norrbottning bosatt i Skåne. Under de gångna åren har han jobbat med människor på många olika sätt. Vård på Långbro, döva elever på Manilla, utredning för SDR:s räkning, dövsykiatri i Göteborg, Stockholm och Härnösand, utbildning på universitetet, forskningsassistent, AMU

Hadar i Malmö för att nu befinna sig på Östervångskolan i Lund.

Dåligt samvete

Med god människokänedom ledde han den Yrkesetiska helgen på Hotell Örnvik 29-30 mars. Dagarna fylldes med samtal kring tolkrollen och min upplevelse av mig själv som tolk.

Svenne ledde övningar på ett rakt och öppet sätt. Genom olika rollspel fokuserades olika frågeställningar. Svenne återkom ständigt till tolkars dåliga samvete:

-Målsättningen bland er tolkar är för hög, så ni går ständigt med dåligt samvete! Försök sätta era ideal och mål på en rimligare nivå så att ni steg för steg ser resultat, istället för att gå med skuld känslor och mindervärdeskomplex.

Självklart har en tolk ett stort etiskt ansvar men det är ju inte meningen att tolken ständigt ska

gå med en känsla av att inte räkna till.

Hitta balansen

Tolkens identitet är en blandning av språkkunskaper, bikulturell förståelse, allmänbildning, etik, psykologisk insikt och tolkförmåga. Brister i något av dessa identitetsområden kan innebära att ett område som jag egentligen behärskar också kan framstå som bristfälligt. Så, för er som tolkar gäller att finna en balans mellan positiva tillgångar och negativa brister!

Minoritet och majoritet

Helgens avslutning blev ett föreläsning kring temat: "Minoritet och majoritetsgrupper, och förtryck". Utifrån Erman Goffmans bok "Stigma" ledde Svenne våra tankar kring konsekvenserna av att tillhöra antingen majoriteten eller minoriteten. Mycket tänkvårt var de typiska drag som förtryckare (= majoriteten) kan kännetecknas vid. Överfört på tolkars (hörande majoritet) attityd gentemot döva (minoritet)

kan det se ut på följande sätt:

Nedsättande syn; "ta befälet attityd", förmyndarskap; "jag skall ta hand om dem", besittningsmentalitet; "mina döva", önskan om gillande och tacksamhet, reaktion av rädsla och ilska mot försök till frigörelse.

Nitton norrbottningar återvände hemefterseminariehelgen med många nya etiska aha-upplevelser. Förhoppningsvis resulterar detta i bättre tolkar som ersatt det gamla oket med nya insikter utan prestationsångest!

Text & foto: Rune Carlsson

Bakre raden från vänster: Marianne Hedberg, Gun-Britt Marklund, Katharina Granström, Eva-Britt Hedman, Margaretha Jansson, Bertil Marklund, Maud Sjöberg, Anita Malmström, Görel Hedlund, Irma Olofsson, Ruth Holmström

Främre raden från vänster: Ulla Höglund, Anita Lundström, Maritha Johansson, Sven-Erik Malmström, Kerstin Köhler, Anneli Juhlin, Ann-Sofie Wiklund. På bilden saknas: Marika Öhrling

Horisontellt våld

Kan teckenspråkstolkare bryta den onda cirkeln?

Horisontellt våld är ett utbrett problem bland teckenspråkstolkare. Det skapar oro, utbrändhet och leder till ett dåligt utfört arbete. Hur vi diskuterar vårt arbete såsom det tas upp i The Demand Control-Schema* kan kanske vara svaret på motsättningarna i vår yrkeskår?

Kate Block

När blev det accepterat att kritisera våra tolkkollegor? När lärde vi oss att se ner på någons färdigheter, beslut och professionalism som ett bra sätt att bete sig inom vår yrkeskår? Carl Rogers* har pratat om hur en villkorslöst positivt hållning psykologiskt hjälper en person att uppnå sin fulla potential som människa. "Den främsta faktorn när det gäller villkorslöst positiv hållning handlar om förmågan att skilja ut ett beteende från personen bakom beteendet". (Rogers, 1961). Hur skulle det vara om vi som teckenspråkstolkare började arbeta i enlighet med detta som ett sätt att främja vårt yrke? Ett alltför kritiskt perspektiv på varandra inverkar negativt på det samarbetsklimat som krävs för att vi teckenspråkstolkare skall kunna göra ett bra jobb. Ändå förekommer detta såväl på fältet som på våra tolkutbildningar vilket bl a leder till utbrändhet bland tolkar. Hur började detta, och viktigast av allt, hur kan vi stoppa det?

Horisontellt våld

Min kollega Emily Ott skrev i sin masteruppsats om problem i kommunikationen mellan olika generationers teckenspråkstolkare och fann en oroande trend; horisontellt våld.

"Begley och Glacken (2004) beskrev uttryck för horisontellt våld som ett brett spektrum av antagonism såsom 'skvaller, kritik, passiv aggressivitet, undanhållande av information, skuldbeläggande,

underminerande, skrämnel, olydnad, samt verbal och fysisk aggression. Andra typiska beteenden är ...subtila eller tydliga förolämpningar och förlöjliganden, osynliggörande av den utsatte, kräva sådant som den utsatte omöjligen kan klara av, eller nedvärdera en persons arbete eller ansträngningar" (Ott, 2012).

Eftersom det saknas forskning om just teckenspråkstolkare, fokuserade Ott sin forskning på liknande yrkesgrupper. "...vård och utbildning är, liksom teckenspråkstolkning, serviceyrken som handlar om att arbeta med människor. Och, liksom teckenspråkstolkning, består dessa yrken av mer än 75% kvinnor (Ott, 2012). När jag läste om horisontellt våld insåg jag att jag själv hade bevittnat detta beteende och/eller hade arbetat med tolkelever som beskrev liknande beteende hos kollegor de arbetat med. Det kändes befriande att denna sorts beteende hade ett namn och att även andra yrkeskåre var drabbade. Samtidigt var det skrämmande att fenomenet hade ett namn och var såpass vanligt förekommande att man kunde forska på det.

Teckenspråkstolksyrket är ett ungt yrke och "växtvärken" har varit tydlig. Förändrigt certifieringssystem, ökade utbildningskrav, priskonkurrens och teknikutveckling som förändrat etablerad praxis inom yrket har påverkat oss en hel del. Istället för att arbeta tillsammans mot det gemensamma målet att erbjuda en bra och tillgänglig kommunikation för en

äsidossatt grupp har vi teckenspråkstolkare dragit upp gränser, byggt murar och arbetat under rädsla. Vi hävdar att vi vill vara allierade med gruppen döva. Men först behöver vi lära oss att vara allierade med oss själva och vi borde börja med våra kollegor.

"Harvey (2008) upptäckte att tolkar tenderar att bete sig ovänligt och kritiskt mot varandra eftersom de dagligen bevittnade ett förtryck vilket fick dem att själva bete sig som en förtryckt grupp. Freire (1992) hävdar att könsfördelningen i tolkyrket (87% kvinnor) är skälet att tolkar beter sig som en förtryckt grupp då dess medlemmar själva upplever sig förtryckta." (Ott, 2012)

Oavsett vilka de underliggande orsakerna är så existerar ett horisontellt våld. Att peka på kollegors misstag leder till sårade känslor, utbrändhet och en minskande tolkkår när teckenspråkstolkare söker sig till andra yrken där man får mer uppmuntran. Om vi går in i yrket med en ständig rädsla för att bli bedömda kommer vi aldrig göra vårt bästa, våga chansa eller utvecklas.

Fokus på arbetet

Väldigt tidigt får vi som teckenspråkstolkare lära oss att upptäcka språkliga fel, men vi får inte lära oss hur vi kan samarbeta mot ett gemensamt mål eller hur vi kan prata om det arbete vi utför på ett neutralt och tryggt sätt. Av gammal vana använder vi ord som "du

* The demand control schema: interpretation as a practice profession av Robyn K. Dean och Robert Q. Pollard, Jr. Läs mer på demandcontrolschema.com

** Demands och controls är två begrepp inom DC-S som skulle kunna översättas med ungefär krav respektive verktyg eller styrmedel

gjorde såhär” eller ”jag skulle ha gjort såhär”. Ofta fokuserar vi på personen och inte på det utförda arbetet. Vi glömmer bort att tolkning är en konst och inte en vetenskap. Vi hamnar snabbt i tankebanorna ”rätt tecken/fel tecken” vilket vi vet inte är hur vi faktiskt arbetar. Vi vet mycket väl att vår värld mer handlar om ”det beror på”. Ändå fastnar vi i strikta regelbaserade resonemang för att bedöma varandras arbete utan att veta något om den unika kontexten eller de tankeprocesser som ledde fram till de val vår kollega gjorde. Detta, anser jag, är inte det bästa sättet att förhålla sig till vårt yrke. Har vi inte rentav en skyldighet att bli bättre än såhär?

Reflekterande arbetssätt

Tidigare i år fick jag möjlighet att arbeta med en arbetsgrupp för ett reflekterande arbetssätt som tog sin utgångspunkt i the demand control-schema (DC-S). Först tyckte jag mig inte vara tillräckligt kvalificerad och tvekade inför att delta i arbetet. När jag har lyssnat på Robyn Dean och Dr. Pollards föreläsningar har jag känt att jag haft praktiskt kunskap om DC-S, men jag tyckte fortfarande det var svårt att formulera de olika aspekterna av DC-S och jag visste inte hur man skulle göra för att känna igen demands** och controls** i en tolksituation. Jag gick ändå med i gruppen som bestod av medlemmar från såväl USA som andra länder. Under fem månaders tid hade vi varannan vecka två timmars möte online. Min grupps ledare hade en djup kunskap och förståelse kring DC-S och var dessutom utbildad i grupphandledning. Allt eftersom arbetet fortskred insåg jag att jag inte var den enda som tyckte arbetet var svårt, men gruppens ledare uppmunttrade mig och de övriga att ”hålla fast i strukturen (DC-S) och lita på processen.

När det var min tur att hålla min första presentation var jag nervös. Under mina förberedelser fick jag möjlighet att reflektera över alla demands jag hade att

förhålla mig till: flera deltagare, politiska aspekter, den medicinska synen på döva och hörselskadade, maktdynamik, strukturella hinder m fl. I detta arbete (reflekterande arbetssätt) blir man väldigt medveten om sig själv. Bara det att man sätter sig ner och skriver upp alla demands man har att göra med i ett uppdrag, liksom alla controls jag använde mig av, hjälpte mig inse hur otroligt komplicerat tolkuppdraget jag skulle beskriva var.

Inför presentationen fokuserade jag på det grundläggande regler vi hade enats om i början av vårt arbete:

- Inget dömande språkbruk
- Fokusera samtalet på fallet
- Om du känner något – säg det
- Tystnadsplikten
- Agree to disagree
- Villkorlös positivt hållning

Under min presentation och de efterföljande diskussionerna kände jag en enorm lättnad som om en börda jag burit på plötsligt lyftes från mig. Möjligheten att tala öppet om de val jag gjorde och skälen till att jag valde som jag gjorde skapade en öppenhet om hur vi tolkar faktiskt arbetar och hur vårt arbete påverkar en ständigt föränderlig situation. Lustigt nog hade jag efter just detta tolkuppdrag känt skuld och mått dåligt över några av de controls jag använt mig av då. Men efter att ha lyft detta i gruppen insåg jag att mina val kom från professionella värderingar. Dessutom insåg jag att flera demands i situationen inte hade med mig eller mina val att göra. När diskussionen var slut hade mitt fall inte blivit ”löst” men tack vare mina kollegors professionella och neutrala idéer om controls kunde jag gå tillbaka till samma uppdrag med helt nya ögon. Kanske förändrar jag inte mitt arbetssätt radikalt, men jag har nu fler valmöjligheter och en djupare förståelse till varför jag väljer som jag gör.

Gå med

Jag var väldigt tacksam för den möjlighet jag fått genom att delta i gruppens arbete och jag ser fram emot att göra om det. Jag ser också fram emot att diskutera fler fall med mina kollegor i denna och framtida arbetsgrupper. Vi teckenspråkstolkar vet att vårt jobb är svårt. Vi använder ibland controls under vissa uppdrag som vi sedan ångrar. Men just där och just då fattade vi det beslut vi tyckte var bäst för just den situationen. Det är lätt att vara efterklok. Istället för att kritisera oss själva (och varandra) behöver vi diskutera våra val och erfarenheter på ett professionellt och positivt sätt för att kunna växa som tolkar. För att bli verkligt professionella behöver vi arbeta in metoder för fall-diskussioner i våra tolkutbildningar såväl som i vårt vardagsarbete.

”Trots att horisontellt våld gör att många yrkesverksamma är tveksamma till professionell handledning har Catalano och Tillie (1991) upptäckt att lärare, oavsett nivå, som deltog i professionell handledning eller mentorsprogram kände sig mer engagerade, mer i kontakt med sitt yrke och mer stärkta i att utvecklas som yrkesutövare” (Ott, 2012)

Alla praktiska yrkeskårer behöver en trygg plats där man ärligt och öppet kan analysera, förstå och kritisera sitt arbete. Detta gäller även teckenspråkstolkar som Dean och Pollard påpekar. (Dean och Pollard, 2013). Först då kan detta yrke utvecklas till att bli det effektiva och etiska yrke det faktiskt kan bli. Det är naturligt för oss att tänka att vi själva handlar utifrån de bästa av avsikter. Men detta tänker vi inte alltid om varandra. Låt oss gemensamt hjälpa varandra att förändras så att vi utgår från samma saker hos andra som vi utgår från när det gäller oss själva.

Text: Kate Block

Översättning: Stefan Coster

Friskvård är viktigt för oss tolkar, och såklart även för vanliga dödliga. Många tränar kanske på gym eller tar löprundor för att hålla sig i form. Louise Schylander har valt något mer ovanligt - Roller derby.

Louise, berätta mer! Vad är det här för sport och hur går det till?

I korta drag förklaras roller derby som en kontaktsport som utövas på rullskridskor. Spelarna, uppdelade i två lag, åker på en oval inomhusbana. Poäng delas ut när jammern, den spelare med en stjärna på hjälmen kör förbi en eller flera blockers ur motståndarlaget. Blockerns uppgift är att tillsammans med de andra i sitt lag blockera vägen för motståndarlagets jammer, och samtidigt hjälpa sin egen jammer att lättare komma förbi och ta poäng!

Hur många lag/utövare finns det i Sverige?

Detta finns tyvärr ingen sammanställning av exakt hur många lag och ligger som finns i Sverige, så jag kan inte riktigt svara på det. Men ca ett 30-tal lag skulle jag säga. I de seriespel som finns i Sverige, Division 1 och Elitserien, spelar sex lag i varje serie. Sedan finns en hel massa föreningar som just nu tränar för att få ihop spelklara lag, plus några som tränar bara för skojs skull. Det är verkligen en snabbt växande sport, och det är hur kul som helst att få vara med nu när folk får upp ögonen för den!

Hur kom det sig att du började med detta? Hur länge har du tränat?

Jag började träna hösten 2015, efter att i ungefär två år gått och längtat efter att få börja. Första gången jag hörde talas om roller derby var via en blogg som jag följde (apansattigranen) och så tog det ett tag innan jag såg att det fanns ett lag i Örebro! De hade ett fresh meat-intake (alltså en antagning för nya åkare) våren 2015 och jag anmälde mig så fort jag såg att det kom ut!

Varför fastnade du för roller derby? Vad är det bästa med sporten?

Det finns så otroligt mycket bra med sporten så jag kan inte säga en sak!

Men gemenskapen inom hela derby-världen och stämningen på matcher, mellan lagen och inom lagen, är så otroligt glad och peppig. I tidningarna läser vi hela tiden om slagsmål vid sportevenemang, hur spelare får utstå hån och hat, och hur orättvist behandlade vissa blir. Inom derby är det inte alls så! Efter varje match tas ALLTID gruppbild på alla som spelat, alla kramas och tackar varandra för matchen och på efterfesten dansar man vilt med en spelare som man kanske tidigare tacklat ut flera gånger. Det är som en fristad, och alla är välkomna.

Gör man inte illa sig mycket? Tänk om man skadar fingrarna och inte kan teckna!?

Det händer att man gör sig illa, men man lär sig tidigt hur man faller "säkert". Såklart kan det gå illa ändå, men det kan det ju när som helst också! Vi har knä-, armbågs- och handledsskydd, håller in fingrarna när vi ramlar, och såklart hjälm och tandskydd också! Det är nog större risk att jag klämmer fingrarna i vikter på gymmet än på derbytracken.

Varför är det bara tjejer som får utöva sporten? Knuffas killar för hårt?

Det finns herrlag, men det är inte lika vanligt! Mens roller derby heter det då, eller i kortform merby. Sverige har ett par stycken herrlag, samt ett landslag! Men är det inte lite gött med en sport där inte killar får mest uppmärksamhet och får det bästa hela tiden? Det är kvinnor som utvecklat sporten och kvinnor som utövar den! På matcher krävs ju också otroligt många (7) domare, och där är det vanligt att män är med. Jag skulle säga att killar inte "knuffas" för hårt, det händer att det spelas träningsmatcher (scrim) med

FOTO: Alexander Lindhe

Friskvård för tolkar: **ROLLER DERBY!**

blandade lag, och det brukar funka finemang.

Är detta en sport som passar tolkar?

Detta är en sport som passar alla möjliga typer av människor! Det behövs alla storlekar, former och personligheter, både på tracken och utanför. Känner man inte att man vill stå på rullskridskor och tacklas kan man ändå vara med som NSO (Non Skating Official)! Då står man bredvid banan och håller koll på exempelvis tid, poäng eller penalty boxen (där spelare hamnar när de gjort något som går emot reglerna). Sedan behövs det ju alltid folk i hejarklacken!

Hur gör man om man är nyfiken och vill prova på?!

Facebook is the place to be! Sök på din stad och kolla om det finns någon förening och om de har något prova på-evenemang, eller skriv till dem och fråga!

Text: Louise Schylander och Alva Rosengren-Blom

Från tolk till polis

Februarihimlen går i en grådassig ton, men skribenternas sinne är desto ljusare då siktet är inställt på polishuset i Örebro. En uniformerad polis möter upp och färden går genom slingrande korridorer in i ett samtalsrum där intervjun med den före detta tolken som svidat om till polis ska äga rum.

Hur började allt?

Marcus är uppväxt i halländska Falkenberg och på gymnasiet gick han barn- och fritidsprogrammet. Han kom för första gången i kontakt med teckenspråk under en praktikperiod på gymnasiet när han jobbade med hörselskadade barn.

Efter studenten blev Marcus tillfrågad om att börja jobba som elevassistent till två teckenspråkiga elever på en skola. För att förbättra sina teckenspråksfärdigheter valde han att läsa en kurs i flera steg. Läraren på skolan visade sig vara en riktig fullträff i fler än ett avseende, och hon titulerar sig numera också som Marcus fru.

År 2001 gick flyttlasset till Örebro, Marcus sökte jobb på Birgittaskolan och fick napp. Genom jobbet och privatlivet fördjupades hans teckenspråkskunskaper och efter ett år i lärandets anda blev nästa drag att söka till tolkutbildningen på Fellingsbro folkhögskola. Efter examen 2006 påbörjades tolkkarriären vid Örebro tolkcentral där Marcus arbetade i fyra år.

Varför yrkesvalet polis?

Livet som tolk var både roligt och utmanande, och scentolkning var det som lockade mest. Men så småningom började dock Marcus känna att han hade fått nog av att förmedla andras budskap och åsikter. Ibland kunde känslan av frustration infinna sig i och med att tolkrollen inte tillåter ingripande handling i mötet mellan människor. Viljan att kunna påverka en situation och inte lämna ett

uppdrag med den ekande känslan av "Varför gjordes det ingenting?". Så trots toppenkollegor, vilka kändes svåra att lämna, sökte han sig vidare och kom in på polishögskolan i Stockholm.

Som tolk hade Marcus fått mersmak för polisarbetet då han tolkat återkommande uppdrag när polisen jobbade med olika case. Yrket verkade spännande och varierande och innebar en fortsatt daglig kontakt med människor, vilket för Marcus har löpt som en lina genom hela arbetslivet. "Alla situationer och människor är unika och måste bemötas på ett individuellt sätt. Det är komplext, men kul!". Andra uppskattade likheter mellan polisens och tolkens vardag, är bland annat att den ena dagen inte är den andra lik. "Jag vaknar varje dag och tycker det är kul att gå till jobbet".

Hur yttrar sig tolkerfarenheten?

Marcus teckenspråkskompetens tas till vara genom att han vid behov själv håller förhör på teckenspråk, och hjälper kollegor med viss kommunikation om så behövs. Men att tolka, det gör han inte. Teckenspråket är ett naturligt inslag i hans liv men tolkprocessen har fått ge vika för att göra plats åt annan tankeverksamhet. Om det är möjligt är det Marcus som blir utskickad på jobb där teckenspråkiga personer förekommer. I dessa möten upplever han ett väldigt positivt bemötande tack vare möjligheten till direktkommunikation.

I och med Marcus tolkerfarenhet och insikt i dövvärlden har hans kollegor fått ta del av hans kunskap genom små "föreläsningar", exempel kring hur man använder tolk. Förhoppningsvis ger detta poliser i Örebro en ökad förståelse och en god förutsättning till ett bra bemötande i denna teckenspråkiga stad.

Tack vare sin tid som tolk är Marcus van vid att samarbeta med kollegor,

FOTO: Johanna Alesmark

vilket också är en central del inom polisarbetet. Han poängterar hur viktigt det är med ett prestigelöst förhållningssätt och att i ett gott samarbete måste man både ge och ta emot stöd.

Tystnadsplikten inom de båda yrkena är självklar, men att underrätta kollegor om fall och händelser ses som en nödvändighet som polis. Efter påfrestande situationer finns det möjlighet att få avlastning i form av samtal där känslor kan luftas. Detta är viktigt för en fortsatt ork, eftersom deras yrke kan vara riktigt tungt.

Blir det en tolk-comeback?

Marcus jobbar inom Ingripandeverksamheten och är alltså en av de poliser som rör sig ute på stan. Att ge sig iväg på uttryckningar och köra blått eller synas på gator och torg är något han verkligen uppskattar. Så är ni ute på en promenad i Örebro och passerar en polis kan det hända att det är Marcus ni stöter på.

Några planer på att återgå till tolkyrket finns inte, han har funnit sin plats. Att vara polis är något som Marcus trivs med som fisken i vattnet!

Text: Johanna Alesmark
och Marie Edholm

Inbjudan till seminarium

Torsdagen den 30 mars kl 18-21 erbjuder TÖI (Tolk – och översättarinstitutet) i samarbete med STTF ett seminarium på temat:

”Att tolka hörande teckenspråkiga till svenska - hur kan vi utveckla samarbetet mellan hörande som väljer att teckna och tolkar som taltolkar hörande?”

Vi välkomnar teckenspråkstolkar, hörande teckenspråkiga och andra som är intresserade av upplevelsen att tolka hörande till svenska eller att, som hörande teckenspråkig, bli tolkad till svenska.

Teckenspråkstolken och tolkläraren Malin Tesfazion har skrivit ett examensarbete på kandidatnivå i ämnet och leder denna kväll ett seminarium där vi får chansen att höra mer om studien. Vi får också möjlighet att ventilera våra erfarenheter ur vårt eget perspektiv och målet med kvällen är att tolkar och hörande teckenspråkiga ska gå hem med mer förståelse för varandras behov och önskemål och därigenom skapa grunderna för närmare och bättre samarbete framgent.

Varmt välkommen!

Lokal: Stockholms universitet, södra husen, D 389.

Datum och tid: Den 30 mars kl. 18-21

Anmälan: Skickas till anmalan@sttf.org senast måndagen den 27 mars

Kostnad: 100:- (inkl. matigare fika)

Stockholms
universitet

**VILL DU HA MED NÅGOT I NÄSTA NUMMER?
MANUSSTOPP 16 APRIL**